

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 95/09-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť V. K., H., t. č. vo výkone trestu S., vo veci namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, základného práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zákonom ustanoveným postupom, základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, základného práva vyjadriť sa ku všetkým dôkazom, základného práva, aby ten, proti komu sa vedie trestné stíhanie, sa považoval za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu, základného práva, aby bol obvinenému poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu, zaručených v Ústave Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Humenné v konaniach vedených pod sp. zn. 2 T 26/2003, sp. zn. 3 T 22/2005, sp. zn. 0 Tp 22/2006 a sp. zn. 2 T 60/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. K. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. augusta 2008 doručená sťažnosť V. K., H., t. č. vo výkone trestu S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, základného práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zákonom ustanoveným postupom, základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, základného práva vyjadriť sa ku všetkým dôkazom, základného práva, aby ten, proti komu sa vedie trestné stíhanie, sa považoval za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu, základného práva, aby bol obvinenému poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu, zaručených v Ústave Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 2 T 26/2003, sp. zn. 3 T 22/2005, sp. zn. 0 Tp 22/2006 a sp. zn. 2 T 60/2006.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: *„Trestná vec vedená na OS Humenné pod sp. zn. 2 T 26/03. Vo veci bolo právoplatne rozhodnuté a bol som uznaný vinným a odsúdený. ... Na základe odvolania proti rozsudku OS Humenné, Krajský súd Prešov zrušil rozsudok prvostupňového súdu v celom rozsahu a vrátil vec súdu prvého stupňa, aby ju znovu prehodnotil, vykonal ďalšie dokazovanie a vo veci znovu rozhodol. OS Humenné... nevykonala úkony a neriadila sa názorom súdu vyššieho stupňa. Nariadila vo veci nové pojednávanie a vyhlásila rozsudok zhodný s pôvodným. ... V štádiu vyšetrovania ani pred súdom som nebol poučený o svojich právach. Vyšetrovateľ v tomto prípade policajti OO PZ H. ma poučil v tom zmysle, že v danom prípade nie je obhajoba nutná a preto sa mi obhajca neustanovuje. Obdobne tak tomu bolo aj v konaní pred súdom. Ani v jednom prípade som nebol poučený o svojich právach na ustanovenie obhajcu z radov advokátov v prípade, že*

o jeho ustanovenie požiadam a že mi musí byť ustanovený, tak ako hovorí § 40 ods. 2 Trestného poriadku. V tomto prípade bolo porušené ustanovenie § 2 ods. 9 Trestného poriadku a iné. ... Proti v poradí druhému rozsudku OS Humenné som v zákonnej lehote podal odvolanie. KS Prešov nariadil vo veci verejné pojednávanie. Vo veci pojednával senát KS avšak v inom zložení ako v prvom odvolacom konaní. Z trojčlenného senátu bol jeden sudca nahradený JUDr. E. R. Obdobne ako na OS Humenné, aj pred KS Prešov mi nebol ustanovený obhajca... KS vyhlásil rozsudok. V časti výroku o vine a treste bol zhodný s rozsudkom OS Humenné. V časti náhrady spôsobenej škody odkázal poškodeného na občiansko právne konanie. ... Následne som bol na OS Humenné, kde som pri nahliadnutí do spis. materiálu zistil, že dôvodom rozdielnych právnych záverov senátov KS v prvom a druhom odvolacom konaní bola účelovo pozmenená a do spisu založená podstatná výpoveď svedka poškodeného. ... a tak som bol odsúdený bez možnosti a práva na obhajobu. ... Prokurátor, štátny zástupca ani v jedinom prípade neprotestoval proti postupu súdu a nepodával sťažnosti napriek skutočnosti, že mu to ustanovuje zákon. Moje námietky zaujatosti sudca odmieta a hneď na pojednávaní rozhoduje uznesením, ktoré je súčasťou zápisnice z pojednávania, že nie je vylúčený z pojednávania predmetnej trestnej veci a pokračuje ďalej v pojednávaní. ...

Trestná vec vedená na OS Humenné pod sp. zn. 3 T 22/05. V tejto trestnej veci doposiaľ nebolo rozhodnuté. ... Uznesením UJaKP OR PZ H. sp. zn. ORP-2389/1-OSV-HE-2004 bolo voči mojej osobe začaté tr. stíhanie pre trestný čin podľa § 206 ods. 1 Tr. zákona na... základe krivého obvinenia Ing. M. S., predsedníčkou Bytového družstva H. ... Proti tomuto uzneseniu som v zákonnej lehote podal sťažnosť. Okr. prokuratúra... moju sťažnosť zamietla a podala proti mne podľa § 176 ods. 1 Tr. por. obžalobu. ... Po obdržaní predvolania na hlavné pojednávanie vo veci som požiadal o ustanovenie obhajcu z rodov advokátov. Spolu so žiadosťou som súdu predložil doklady o mojich majetkových pomeroch, zárobkových pomeroch a iné doklady v zmysle zákon. Sudca moju žiadosť zamietol... Na hlavnom pojednávaní dňa 21. 11. 2005 o 8.30 hod. v prospech poškodenej vypovedali dvaja svedkovia. Ich výpovede boli navzájom odporujúce si, tak som požiadal súd, aby bolo voči jednému z dvoch svedkov a poškodenej vznesené obvinenie pre krivú svedeckú výpoveď a krivé obvinenie. Sudca ma arogantne odmietol s tým, že mám možnosť podať tr. oznámenie na políciu. Na môj protest, že poškodená ako aj svedkovia boli poučení súdom o trestnoprávných dôsledkoch krivej svedeckej výpovede a krivého obvinenia a pred

súdom aj vypovedali a preto by mali byť obvinení hneď na pojednávaní mi sudca v záchvate zúrivosti odpovedal, že som mnou nediskutuje. Pojednávanie bolo odročené. Následne som obdržal predvolanie na pojednávanie dňa 6. 02. 2006. Justičnou políciou mi bolo oznámené, že pojednávanie je odročené na neurčito. Dôvody mi neboli oznámené. Nasledujúci deň som požiadal o nahliadnutie do spisu. Zamietnuté a dôvody odročenia pojednávania mi nie sú dodnes známe. Ustanovenie obhajcu z radov advokátov zamietnuté napriek skutočnosti, že pre jeho ustanovenie splňam podmienky stanovené zákonom... Sudca zistiac, že v poradí druhý svedok vypovedá rozporuplne s výpoveďou prvého, tohto svedka navádzal, aby vypovedal zhodne s predchádzajúcim. Tento úmysel prokurátor prekazil...

Trestná vec sp. zn. 0 Tp 22/06. ... V roku 2004 som bol osobne na prezídiu, kde som pánu S. predložil listinné dôkazy, nespochybniteľné a nevyvratiteľné fakta nasvedčujúce tomu, že na bytovom družstve dochádza k rozsiahlej trestnej činnosti. ... Žiaľ čas ubiehal a vo veci sa nedialo nič. Žiadal som operačného pracovníka (policajta), aby mi ho (J. S., pozn.) spojil na mobilný telefón... Toto spojenie podľa operátora nebolo možné a tak som poprosil, aby mu nechali odkaz, že ho prosím, aby sa mi ozval, že policajti v H. konajú v rozpore so zákonom, nadržávajú zločincov a zakrývajú trestnú činnosť. Dodal som..., že ak mi nezavolá, že v H. vybuchne mediálna bomba... V čase okolo 15.30 hod. prišli za mnou príslušníci polície na adresu trvalého bydliska, aby som k predmetnému telefonátu podal vysvetlenie. ... vyšetrovateľ oznámil, že začína voči mojej osobe podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku a súčasne podľa § 206 ods. 1 Tr. por. stíha ako obvineného za prečin šírenia poplašnej správy podľa §-u 361 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona... Pýtal som sa vyšetrovateľa PZ, na základe čoho vzniesol obvinenie. Ja som to vydedukoval z opisu záznamu tel. hovoru, ktorý zaslalo operačné stredisko KR PZ Bratislava. Chcel som ho vidieť. Nemáte právo, odpovedal. Chcem advokáta! Nemáte právo na advokáta. ... Tvrdil som, že som sa tak nikdy nevyjadril, ako je to uvedené v uznesení o začatí trestného stíhania. Spáchanie skutku som neustále popieral. Bol som zadržaný a umiestnený v cele predbežného zadržania... Pred súdom som spáchanie skutku popieral a tvrdil som, že som sa tak nevyjadril, ako je to uvedené v uznesení OR PZ a v obžalobe OP Humenné... Žiadal som súd o ustanovenie obhajcu z radov advokátov podľa §-u 40 ods. 2 Tr. poriadku. Arogantne a v záchvate zúrivosti odmávnutím právnej ruky zamietnuté! ... Proti vzatiu do väzby som podal sťažnosť. Bola zamietnutá... Príbuzní zozbierali prostriedky a zaplatili mi obhajcu z radov advokátov... Obhajca podal dňa 15. 05. 2006 na OP Humenné žiadosť

o moje prepustenie z väzby na slobodu... Námetníčka okresnej prokuratúry mojej žiadosti o prepustenie na slobodu nevyhovela a predložila ju sudcovi pre prípravné konanie. Okresný súd Humenné rozhodol uznesením zo dňa 17. 5. 2006, sp. zn. 0 Tp 22/06 takto: Podľa § 79 ods. 3 Tr. poriadku sa obvinený V. K. ... prepúšťa z väzby ihneď na slobodu. Prepustený z výkonu väzby som bol dňa 23. 05. 2006...

Trestná vec vedená na OS Humenné pod sp. zn. 2 T 60/06. Uznesením UJaKP OR PZ ČVS: ORP-618/OEK-HE-2005 zo dňa 13. 03. 2006 bolo voči mne začaté trestné stíhanie pre trestný čin ohovárania podľa § 206 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona... Vyšetrovateľ... odmietol v priebehu vyšetrovania výsluch mnou navrhovaných svedkov, ktorí by s určitosťou vyvrátili tvrdenia Ing. M. S., o ktoré sa právne a teda nesprávne závery opierajú. Na základe obžaloby OP Humenné Okresný súd vydal dňa 23. 05. 2005, keď som bol prepustený z väzby Trestný rozkaz a odsúdil ma na 20... mesiacov odňatia slobody s podmieneným odkladom výkonu trestu na dobu 3 roky... Proti tr. rozkazu som v zákonnej lehote podal odpor. Bol som v neprítomnosti odsúdený na dobu trvania trestu odňatia slobody 18 mesiacov nepodmienečne... Proti rozsudku som v zákonnej lehote podal odvolanie. KS Prešov na základe môjho odvolania zrušil rozsudok súdu 1. stupňa a vrátil vec, aby ju súd znovu prejednal, vykonal príslušné dokazovanie a vo veci znovu rozhodol. Okresný súd Humenné neurobil žiadne dokazovanie a neriadil sa názorom súdu vyššieho stupňa. V uznesení KS Prešov sp. zn. 2 To 23/07-119... zo dňa 12. 04. 2007... v odôvodnení je okrem iného uvedené, že neboli splnené podmienky na vykonanie hlavného pojednávania... Podľa § 252 ods. 2 Tr. por. je možné hlavné pojednávanie vykonať aj v neprítomnosti obžalovaného za splnenia podmienok uvedených pod písmenom a), d). Krajský súd však zo zápisnice o hladnom pojednávaní zo dňa 28. 11. 2006 nezistil, aby bol obžalovaný upozornený podľa písmena c) ods. 2 § 252 Tr. poriadku, teda to, že aj v jeho neprítomnosti môže byť hlavné pojednávanie vykonané. Vzhľadom na toto procesné pochybenie okresného súdu, všetky dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní dňa 9. 1. 2007 sú nulité, lebo bolo porušené právo na obhajobu obžalovaného. Okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na deň 18. 9. 2007. Nevykonal žiadne dokazovanie. Na pojednávanie so bol prizvaný jedine ja, ako obvinený. Bez poučenia o mojich právach po zrušení obhajcu, ktorý mi bol ustanovený v prípravnom konaní a neustanovenia náhradného ma znovu odsúdil zhodne ako v prvom prípade. ... Proti tomu som znovu podal odvolanie a súčasne som požiadal KS Prešov, aby vo veci nariadil hlavné pojednávanie na KS a aby mi

ustanovil obhajcu z radov advokátov podľa § 40 ods. 2 Tr. poriadku a oznámil mi jeho meno a včas ma upovedomil o termíne hlavného pojednávania v súlade so zákonom tak, aby som mal na prípravu k obhajobe min. 5 pracovných dní. KS Prešov mi zaslal upovedomenie o verejnom zasadnutí proti rozsudku Okresného súdu Humenné, sp. zn. 2 T 60/06, ktoré bolo stanovené na 16. 01. 2008... Upovedomenie o ustanovení obhajcu... mi nebolo doručené. Súd konal v mojej neprítomnosti a uznesením vo veci môjho odvolania rozhodol odmietnutím odvolania... V odôvodnení uznesenia je uvedené, že som žiadal ustanovenie obhajcu. Viac už sa v ďalšej časti táto otázka vôbec nespomína. Poznámam, že keď dva dni pred pojednávaním som neobdržal upovedomenie o ustanovení obhajcu, zaslal som KS Prešov žiadosť o odročenie verejného zasadnutia aj s podrobným odôvodnením a opakovane som žiadal o ustanovenie obhajcu. V priebehu konania pred okresným súdom som dňa 16. 5. 2007 čakal pred poj. miestnosťou cca 1 hodinu po termíne, na ktorý bolo stanovené pojednávanie vo veci. Obhajca na poj. neprišiel. Pred časom požiadal o oslobodenie od povinnosti obhajovať ma. Pod vplyvom strehu a iných faktorov som dostal silné bolesti žalúdka. Túto skutočnosť som oznámil justičnej stráži a požiadal som ich, aby upovedomili JUDr. S., ktorý vo veci pojednával. Za neúčast' na pojednávaní mi súd uložil uznesením pokutu... Dodávam, že v tomto prípade došlo k porušeniu zákona zo strany súdu. Predvolanie mi bolo doručené dňa 10. 5. 2006 a pojednávanie bolo dňa 16. 5. 2006. V tomto časovom rozpätí boli dva dni pracovného pokoja. Nebola dodržaná zákonom stanovená doba, ktorá je min. 5 pracovných dní a preto malo byť pojednávanie odročené pre pochybenie súdu a nie z dôvodu mojej neprítomnosti. ... Doklad o tom, že som bol na lekárskom ošetrení som súdu následne doložil. Krajský súd Prešov konal v rozpore so zákonom. Verejnému zasadnutiu Krajského súdu prechádzalo procesné pochybenie a porušenie zákona, ktoré Krajský súd v 1-vom odvolacom konaní súdu prvého stupňa vytyka. ... Okresný súd neurobil nič, neriadil sa názorom súdu Krajského. ... V druhom odvolacom konaní po zmene zloženia senátu... súd potvrdil rozsudok súdu 1. stupňa. Bez práva na obhajobu, bez ustanovenia obhajcu, bez vykonania dokazovania tak, ako to ustanovuje zákon. ... Z predmetnej sťažnosti jednoznačne vyplýva, že tak Okresným súdom v Humennom, KS v Prešove a inými orgánmi výkonnej štátnej moci došlo k totálnemu porušeniu ľudských práv a slobôd nezákonným postupom jednotlivých zástupcov orgánov štátu pri aplikácii práva. ...

V snahe domôcť sa svojich práv som viackrát vzniesol námietky zaujatosti voči jednotlivým zástupcom orgánov výkonnej štátnej moci činným v trestnom konaní a súde. Viackrát som žiadal, aby v predmetných trestných veciach pojednával iný nezávislý súd z dôvodov zaujatosti miestne príslušného súdu. Ani v jednom prípade nebolo mojej žiadosti vyhovené. Sťažnosti na nadriadené orgány boli spätne postupované na krajské orgány a následne na priame vybavenie okresným orgánom. Znovu o nich rozhodoval a rozhoduje súd a prokuratúra, na konanie ktorých som podával sťažnosti. ...

Žiaľ ja musím prehlásiť, že v mojom prípade tieto a ďalšie, Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi garantované základné ľudské práva a slobody sú totálne, brutálnym spôsobom porušované. Bolo mi odobraté právo mať práva. ...

Žiadam... o bezodkladné prerušenie môjho výkonu trestu vrátenie tejto a ďalších trestných vecí, ktoré pojednával sudca JUDr. M. S., dozoroval prokurátor Okresnej prokuratúry Humenné JUDr. I. M. do prípravného konania, ustanovenie obhajcu z radov advokátov a obnovenie konania v predmetných trestných veciach.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne

neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľom označených základných práv postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 T 26/2003, sp. zn. 3 T 22/2005, sp. zn. 0 Tp 22/2006 a sp. zn. 2 T 60/2006.

1. Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty nemožno zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde to nedovoľuje.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 218/06).

Sťažnosť sťažovateľa bola doručená ústavnému súdu 4. augusta 2008.

Podľa zistenia ústavného súdu konanie vedené pod sp. zn. 2 T 26/03 bolo právoplatne skončené 19. apríla 2005 vyhlásením rozsudku Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 To 6/2005, ktorým krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 26/03 z 24. januára 2005 a sám v merite veci rozhodol.

Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 2 T 60/2006 bolo právoplatne skončené 16. januára 2008, a to rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 60/06 z 18. septembra 2007,

v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 126/07 zo 16. januára 2008, ktorým bolo rozhodnutie okresného súdu potvrdené.

Predmetom konania vedeného pod sp. zn. 0 Tp 22/06 bolo rozhodovanie o vzatí sťažovateľa do väzby (uznesenie zo 7. apríla 2006). Proti rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tpo 22/06 z 19. apríla 2006 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Vydaním uznesenia krajského súdu z 19. apríla 2006 bolo právoplatne skončené aj konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 0 Tp 22/06.

Od právoplatnosti rozhodnutí, ktorými boli skončené konania okresného súdu vedené pod sp. zn. 2 T 26/03, sp. zn. 2 T 60/06 a sp. zn. 0 Tp 22/06 napádané sťažnosťou sťažovateľa pre namietané porušenie označených práv, nepochybne uplynula lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde (t. j. dva mesiace).

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako podanú oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľ v súvislosti s postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 22/05 namieta porušenie ním bližšie nekonkretizovaných základných práv tým, že okresný súd mu neustanovil obhajcu v tomto trestnom konaní a neumožnil mu nahliadnúť do spisu.

Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 3 T 22/05 v čase podania sťažnosti ústavnému súde nebolo právoplatne skončené.

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.

Podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu môže dovolaním napadnúť z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 370 ods. 2 Trestného poriadku ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, dovolanie sa podáva najneskôr do troch rokov od doručenia rozhodnutia súdu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv v neskončenom, t. j. prebiehajúcim trestnom konaní. Z argumentácie sťažovateľa (t. j. že mu nebol ustanovený obhajca a že mu nebolo umožnené nahliadnutie do spisu) možno vyvodiť námietku porušenia základného práva na obhajobu. Z dosiaľ uvedeného však vyplýva, že v tomto konaní sa stále môže priamo pred konajúcim všeobecným súdom účinne domáhať zákonom ustanoveným spôsobom ochrany základného práva na obhajobu.

Aj v prípade, ak by podľa názoru sťažovateľa nedošlo k náprave porušenia jeho základných práv okresným súdom do vydania jeho meritórneho rozhodnutia má sťažovateľ k dispozícii opravný prostriedok – odvolanie. Odvolací súd v prípade podania odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu ako súdu prvého stupňa v predmetnej veci je súdom s plnou jurisdikciou, v ktorého právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu okresného súdu.

Napokon aj po právoplatnom skončení trestného konania, ak nedôjde k náprave prípadného porušenia jeho práva na obhajobu, môže sťažovateľ využiť mimoriadny opravný prostriedok, ktorým je dovolanie. Dovolací súd potom bude povinný skúmať ústavnosť a zákonnosť konania predchádzajúceho podaniu dovolania, a to najmä so zreteľom na dodržanie základných práv a slobôd vrátane práva sťažovateľa na obhajobu. Z uvedeného dôvodu je to teda v prvom rade všeobecný súd, ktorý bude oprávnený a povinný rozhodnúť o ochrane základných práv a slobôd, a preto nie je daná právomoc ústavného súdu v tejto

veci konať. Skutočnosti, ktoré uviedol sťažovateľ vo svojej sťažnosti, neumožňujú vyvodiť taký záver, že by ním namietané porušenie označeného základného práva nebolo možné odstrániť v konaní pred všeobecným súdom.

Sťažovateľ teda realizáciou svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu má stále možnosť účinným spôsobom namietat' jeho porušenie pred všeobecným súdom, a preto ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa a rozhodovať o nich.

Ústavný súd nad rámec uvádza, že podanie sťažovateľa je urážlivé vzhľadom na ilustráciu na titulnej strane podania a už aj z tohto dôvodu ústavný súd mohol podanie sťažovateľa odmietnuť pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2009